

Enkele gedachten over natuurbeheer en tolerantie

Door H. J. Slijper

Tekeningen van de schrijver

In het stimulerende artikel van de heer Sj. Span in het Friesland-nummer van „Het Vogeljaar” van november 1972, worden, zonder in details te treden, bepaalde stromingen in vogelbeschermerskringen aangeduid. Nu inmiddels de ontwikkeling en de discussie op gang is gekomen, lijkt het me juist om ook in „Het Vogeljaar” verschillende stemmen te laten klinken.

Lammergler

Uitgangspunt

Een van de grondgedachten van de natuurbescherming is: het goede, dat ons uit het verleden nog rest, te conserveren en te beheren.

Behalve de typische „natuurgebieden” behoren hiertoe ook de cultuurlandschappen, het boerenland, die zonder de menselijke invloed snel hun specifieke karakter en vogelbevolking zouden verliezen. Het Nederlandse weidegebied bijvoorbeeld is een „kunstmatig” biotoop voor onze weidevogels die hier — door het agrarisch bedrijf — hun optimale kansen hebben gekregen. (zie bijvoorbeeld K. H. Voous, „Het Vogeljaar” 13, pp. 496-504). Vanzelfsprekend is de agrarische bevolking, die van oudsher het gezicht van dit landschap bepaald heeft en dat we zo graag in deze vorm willen behouden, nauw verbonden met de fauna hiervan.

Oogsten en beschermen

Vanouds wordt het door de oorspronkelijke boerenbevolking, die nu deels tot de groep der industriële werknemers behoort, als een recht beschouwd om behalve door middel van hun bedrijf, ook hun land en de daarop levende semi-natuurlijke fauna te benutten voor de jacht (of door de verpachting daarvan) het eierrapen, plevieren- en ganzenvangst en zo voort. Dit „oogsten” houdt in dat het geen „uitroeien” mag zijn. Weidelijkheid en de Wet stonden dat niet toe. Omdat de „oogsters” alle belang hebben bij een goede wild- en vogelstand zijn ze daarom ook tevens beschermers.

Uit de praktijk, uit onder andere de provincie Friesland, blijkt dat het meeste praktische nut bij de bescherming van de weidevogels te verwachten is van de eierzoekeers zelf. Met de jacht en de jagers liggen de zaken ongeveer net zo. Niet-eierzoekeers en niet-jagers menen het weliswaar erg goed, maar zijn uit de aard der zaak minder frequent in het veld. Bovendien is daar het niet weg te redeneren feit dat de personen die het meest direkt — ook emotioneel — betrokken zijn, voor hun zaak het meeste over hebben, ook financieel.

Door wie?

De gedachte aan een totaal faunabeheer door staats-wild-reguleerders, getuigt van volslagen onbegrip voor de historische en menselijke situatie en maakt de indruk van een op bloedeloos-theoretische motieven gebaseerde gedachtenconstructie van ambitieuze ambtenaren. Bovendien is dit plan zeer kostbaar; eerst rekende men op 250 miljoen, doch naar de laatste schatting belooft het bijna 500 miljoen gulden per jaar. We menen nog steeds dat vogel- en natuurbescherming goedkoper, effectiever en bovendien plezieriger door amateurs beoefend kan worden, mits vogelbeschermers, „oogsters” en jagers elkaar eensgezind kunnen vinden.

Tegenstanders

Toch zouden dergelijke denkbeelden niet naar voren komen, als niet vast stond dat er steun te verwachten is van een categorie mensen, die een einde zou willen maken aan alle eierrapen, jacht, nettenvangst en zo voort. Veelal behoren hiertoe mensen uit de niet in oorsprong plattelands-agrarische bevolking en blijkbaar ontbreekt bij hen soms het juiste begrip voor het „buitenleven”.

Wetenschappelijk onderzoek genegeerd

Al heeft H. Klomp destijds ook aangetoond dat het eierrapen geen invloed heeft op het broedproces van de Kievit, al heeft J. A. Eygenraam dan ook berekend dat de vangst van Goudplevieren geen enkel effect heeft op de populatie-grootte, deze uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek worden ter zijde geschoven om emotioneel-sentimentele en politieke motieven, waarover straks meer. Dat hiermee mensen voor het hoofd gestoten worden die op hùn wijze fervente natuur- en vogelbeschermers zijn en zowel gevoelsmatig als soms materieel (kosten zowel als baten!) bij eierrapen en jacht en zo voort betrokken zijn, schijnt deze categorie vogelbeschermers niet te deren. Dit is natuurlijk heel erg jammer, al ontzeg ik deze eenzijdige beschermers beslist niet het recht hun eigen opvattingen te hebben.

Waar ik wel bezwaar tegen maak is dat deze beschermers soms met twee maten schijnen te meten. Waarom moet juist dat groepje van „kleine luyden”, die de nettenvangst beoefenen, voor de bijl en treedt men niet op tegen de zoveel grotere, ook financieel sterkere groep der geweerjagers? Omdat 1) hier een „succes” voor een koopje behaald kan worden 2) omdat — in het geval van de Goudplevierenvangst — en zoals ons van officiële zijde gewerd: „het onze onderhandelingspositie met het buitenland zou verzwakken als niet tegen de nettenvangst werd opgetreden”.

Over tolerantie

Nog veel bedenkelijker vind ik de intolerantie van dit soort vogelbeschermers. Omdat blijkbaar het begrip van wat tolerantie inhoudt snel slijtende is, wil ik één en ander met voorbeelden verduidelijken.

Ik ben geen liefhebber van vissen, maar dat mag voor mij geen reden zijn een actie tegen de hengelsport te ontketenen, want ik weet dat aan mij iets ontbreekt, dat de echte hengelaar wèl heeft. Zo ook met de jacht. Ik loop wel eens mee, maar ik heb nog nooit één schot uit een geweer gelost, ik voel daar gewoon niet voor. Ik weet dat voor echte jagers iets meetelt dat voor hun veel belangrijker is dan blijkbaar voor mij en ik gun ze de vreugde.

Ik ben zelf valkenier en op mijn beurt kan ik me voorstellen dat vele mensen dit maar een matig genoeg vinden, terwijl het voor mij „het einde” is. Ik weet ook dat het bij vele veroordelaars vaak een gebrek aan kennis is. Ik verwacht echter dat men mijn liefde voor de roofvogels en deze speciale vorm van „jacht” (als je het zo noemen wilt) respecteert en er van af blijft zolang voor de wet dit, ook cultuurhistorisch belangwekkende, bedrijf nog uitgeoefend mag worden en dat mij de hoogste vreugden deed beleven.

Zo zou ik ook de volièrevogelhouder willen verdedigen. Ik vond vogeltjes in een kooitje altijd een misselijk gedoe, mag ik? Stellig deels uit vooroordeel en onkunde mijnerzijds. Ik ken echter volièrehouders die op voorbeeldige wijze met hun vogels tot resultaten komen waar vele grote dierentuinen niet aan kunnen tippen.

Ook hier wijs ik er met klem op dat — hoe verschillend gewone vogelaars, vissers, eierzoekers, jagers, valkeniers en kooivogelhouders ook de natuur mogen beleven en benaderen — ze bij elkaar een enorm potentieel vormen als er op de bres gestaan moet worden, waar het landschaps-, natuur- en vogelbescherming betreft. We moeten in het oog houden wat ons verbindt, niet wat ons scheidt!

Excessen

Heel in het kort nog iets over wat we als excessen beschouwen. Er moet in het algemeen nog veel veranderd en verbeterd worden. Dat is grotendeels een kwestie van opvoeding en mentaliteitsverbetering. Ook bij de beste wetgeving zullen excessen blijven voorkomen zoals „roofbouw”, dierenhandel die alle perken te buiten gaat, verstoring, evidente wreed-

Rouwtapult (*Oenanthe lugens*)

heid en zo voorts, die niet alleen wel eens zullen voorkomen in kooikers-, eierrapers- en jagerskringen doch evenzeer bij, bijvoorbeeld „wetenschappelijk” ringonderzoek, ethologisch en ecologisch onderzoek, en in dierentuinen. Laten we elkaar daaromtrent niets wijsmaken.

De fout is 1) dat we geneigd zijn een oog dicht te doen als ergens een wetenschappelijk tintje aan zit en/of als het zogenaamde algemeen belang in het geding is.

2) dat, als de aanslag op het (vogel)leven op zeer grote schaal gebeurt, de mens de neiging heeft één en ander als een soort natuurramp te aanvaarden, in plaats van de schuldigen te pakken en te veroordelen.

Toegegeven dat die heel wat moeilijker is dan een meneer verbaliseren die een Sijsje ving.

Het kardinale punt

Vervolgens wil ik spreken over het motief van de „alles-verbieders”. Want het is het motief waardoor deze categorie zich isoleert en andere natuurbeschermers van zich vervreemdt en frustreert.

Uit vele gesprekken en uitlatingen blijkt al jaren telkens weer, wat als volgt geformuleerd kan worden:

„Uit humanitaire overwegingen vindt men dat nettenvangst, eendenkooien, jacht, eierrapen, valkerij, kooivogels houden, niet meer passend zijn in deze tijd”.

Ik kan hier letterlijk doldriftig om worden want wie is 'men' en wie is het dan wel, die voor een ander wil bepalen wat al dan niet passend zou zijn in deze tijd.

Ik dacht dat het heel wel mogelijk was op bijvoorbeeld theologische, filosofische, culturele, historische, folkloristische, recreatieve en óók nog humanitaire gronden een pleidooi te houden voor het voortbestaan van genoemde bezigheden. Ik kan niet aan de indruk ontkomen dat de humanitaire overwegingen in rationele verpakking gestopte gevoelsargumenten zijn, waar ik niets op tegen heb, mits men op dit punt maar eerlijk is en mensen met andere gevoelens respecteert.

Doch, neen, steeds vaker klinkt het: „Men vindt” en „met mij vele anderen” en dan moet desnoods bij u, over u en zonder u, één en ander maar verboden worden.

Op zijn best geldt nog de on-democratische regel: De meeste stemmen gelden.

Ik val hier zo grof uit omdat ik vaker met deze truc geconfronteerd ben, want ook in de kunstwereld heb ik vaak moeten vernemen dat „men vindt dat bv. figuratieve kunst niet meer passend is in deze tijd” als poging om de figuratieven te „beseitigen” of in het abstracte gareel te dwingen. Het is nu gelukkig een beetje over (alles mag tegenwoordig weer) maar het blijft oppassen zodra „men iets gaat vinden”.

Ik zou daarom de lezers van „Het Vogeljaar” willen opwekken zich vrij en kritisch op te stellen tegenover betuttelaars die zich gedragen alsof alleen zij de ware vogelbeschermers zijn. Ze zullen hun intolerante houding moeten laten varen en moeten beseffen dat binnen het kader van vogelbescherming, vogels van zeer verschillende pluimage elkaar moeten leren vinden en snel, want de tijd dringt!

Tot slot enkele uitgangspunten voor verdere discussie:

Dierenbeschermmer bedreigt mens:

Een jongen werd te Z. door een vogelbeschermmer bedreigd omdat hij een met stookolie overdekte Zeekoet uit zijn lijden wilde verlossen. (De naam van de kapitein van het tankschip kwam in het bericht niet voor).

Mensenbeschermmer bedreigt dieren:

„Ja, die DDT-geschiedenis liep wel een beetje uit de hand”, zei de Pinquïn tegen de IJsbeer.

Gehoord:

„Hij heeft zulke beeldige vogels in zijn volièrre, zulke prachtige vissen in zijn aquarium, zulke snoezige griep-virussen in zijn kweekje, maar het is wel gemeen dat hij ze niet loslaat”.

Eerbied voor het leven:

... en nou is hij secretaris van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Schurftmijten ...

- H. J. Slijper, Eemdijk 114, Post Spakenburg

Lijmstokken en klapnetten anno 1972

Een lezer uit Varsseveld meldt dat hij bij zijn werkzaamheden als landmeter op 24 november 1972 in Tilburg een aantal in bedrijf zijnde vangmiddelen als lijmstokken en slagnetten en enkele gekooide lokvogels (Kneu en Putter) heeft ontdekt. Deze aangelegenheid is door hem gemeld aan de plaatselijke politie. De Telegraaf van 5 december 1972 berichtte dat in Tilburg een vogelvanger was gegrepen die 148 vogels had gevangen. De vogels werden in vrijheid gesteld en de man kreeg een proces-verbaal.

Zo ziet men dat ook in 1972 de clandestiene vogelvangst nog steeds wordt toegepast en het maant een ieder tot grote opmerkzaamheid. Mocht u dergelijke omstandigheden aantreffen, meldt een en ander dan terstond aan de Politie of aan een Controleur Vogelwet.

Beschikbare films over milieubeheer

Verenigingen, organisaties en instellingen, die over een 16-mm-geluidsprojector beschikken, kunnen drie verschillende films op het gebied van het milieubeheer kosteloos in bruikleen ontvangen. Het zijn de films „Lucht om te leven”, „Levend water” en „Schoon water”.

Deze films kunnen worden aangevraagd bij de Shell Nederland Filmcentrale, Filmmultimedia, Arnhemseweg 17, Velp Gld., tel. 08302-2766. Voor alle andere aangelegenheden, zoals het in permanente bruikleen verkrijgen van deze films, wende men zich tot de Shell Nederland Filmcentrale, Shell-Gebouw, Hofplein 20, Rotterdam, tel. 010-145144.

Esso Nederland B.V. heeft in 1972 door Toonder Studio's een tekenfilm over milieu laten maken. Deze film 'Milieu' is gratis verkrijgbaar bij de Stichting Technisch Film Centrum, Arnhemsestraatweg 17, Velp (tel. 08302-6541) of bij de filothek van de Rijksvoorlichtingsdienst, Noordeinde 43, Den Haag (tel. 070-183 830). De film is uitgebracht in een 16 mm versie, voorzien van optisch geluid. De speelduur van deze film is veertien minuten.

Stootvogeldiefstallen in Duitsland en België

In verschillende dierentuinen en „Freiwildgehegen” in het Rheinland, Duitsland werden afgelopen maanden door een aantal specialisten 's nachts stootvogels gestolen.

Gestolen werden o.a. een Steenarend, vier afgerichte Slechtvalken, 1 Buizerd, enige Torenvalken, 1 Sneeuwuil en een Blauwe Buizerd afkomstig uit Nieuw Guinea. De laatste is het enige afgerichte exemplaar in Europa waar op de eigenaar bijzonder trots was. Het schijnen vakmensen te zijn die hun buit vermoedelijk in het buitenland voor veel geld willen verkopen. De dierentuinen worden nu 's nachts bewaakt door bewapende politieagenten, jagers en douanebeambten.

Kort voor het sluiten van dit nummer vernamen wij dat in de nacht van 10 op 11 maart jl. onbekenden ook in de Antwerpse dierentuin een aantal stootvogels hebben gestolen. Hieronder bevonden zich een zeldzame valkensoort en een Sneeuwuil. Tot dusverre zijn een negental stootvogels zoek. Waakzaamheid, ook in ons land, is dus wel geboden!
J.T.